

SZARVASI UJSÁG

Hetilap, a társadalom, közgazdaság és irodalom köréből.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Égész évre 6 frt. — kr.
Félévre 3 frt. — kr.
Negyedévre 1 frt. 50 kr.

Egyes szám ára 12 kr.

MEGJELENIK:

hetenként egyszer. vasárnap.

Az előfizetési pénzek, úgy a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra szíjazendők.

A nyílt-térben minden garmondsor díja 25 kr.

HIRDETÉSEK

utányos áron vétetnek fel.

A hirdetések az „Árpád” irodalmi és nyomdai intézetbe küldendők.

Budapesten lapunk számára hirdetéseket elfogad Jaulusz Gyula Dorottya utca 11. sz. tovább A. V. Goldberger, servitater 3. sz. alatt.

A szarvasi panszláv ügyhöz.

Egyike lévén azoknak, akik a szarvasi legújabbban felfedezett panszláv tüneteket a fővárosi sajtóban nyilvánosságra hozták: engedje meg, szerk. ur hogy a „Szarvasi Ujságban” e tárgyat illetőleg hozott cikkekre, ha jó késő is, én is megtehessem észrevételeimet — kapcsolatba hozva ezekkel Szarvas magyarosodási ügyét is.

Mert hiába, komoly dolgok ezek, melyeket szép szóval, méltányossággal elütni nem lehet; annyira komoly dolgok ezek, hogy nekem is megadják a jogot hogy bele szóljak Szarvas város ügyeibe. És teszem, tehetem azt annál biztosabban mert pár év óta alkalmam van Szarvas város tótjaival sűrűbben érintkezni.

Én is, mint szerkesztő ur is, — tisztelettel hajlok meg Tatay István főgymnáziumi igazgató tudománya, hazafisága előtt, én is, mint a szerkesztő ur, tisztelem az öreg kort; tisztelettel fordulok mindenkihez, ha tisztességes cselekedeteinek üli 50 éves jubileumát; de viszont nem vagyok hajlandó elhinni, elfogadni nagy részét annak, mit Tatay István ur Koren ur védelmére felhoz; és nem bizhatok Koren ur őszinteségében. Mert én az ilyen dologban nem szeretem a simitgatást; és szeretném a nyíltságot.

Tatay István ig. ur válaszában az a része a mely Koren ur védelmére vonatkozik; elmaradhatott volna, nem volt rá szükség; mert gyengíti az ügy kirívóságát. Elég lett volna azt mondani, hogy a felmerült hírekkel kapcsolatban Koren tanár urra a főgymnásiumi tanári kar ilyen meg ilyen határozatot hozott. Mert az — tudja szerkesztő ur is — hogy Koren tanár ur 50 éves tanársága folyamán sohse állott

ellent a magyarosodásnak, legtávolabbról sem érdeme Koren urnak,

Ellenkezőleg, hibául, mulasztásul róható fel neki hogy 50 éves tanársága alatt annak nem adta bizonyosságát, hogy a magyarosodást mozdította elő.

Én nem fogom fel a tanári állást, mint sokan felfogják; én a tanárt, a paedagogust sohse tudom elválasztani az embertől. És nem választható el ebben az esetben sem. Én a tanár hivatását sokkal magasabbnak, sokkal szentebbnek tartom, mintsem hogy valakinek tótságát tanárságától el tudjam választani.

Próbálnának meg a magyar história, a magyar literatura tanítását bizni Koren tanár úrra: hol van benne a lélek, mely lelkes eszmékkel árasztja el előadásait; hol van benne az a magyarul lüktető szív, mely a tanulót hazája történeteinek nagy-szerű tényeire, irodalmának, költőinek lelkes-szívet lelkesítő költeményeire lelkesítse! Próbálnánk csak meg. Mi lenne az eredmény? Megmondom. A tóri tanulókból nem csinálna tótot Koren ur, de nem is szeretné meg vele hazájának, se történetét, se irodalmát. És az ilyen tanárság — ha 70 éves ember dicsekszik is vele — nem érdemel elismerést. A tót tanulókból pedig, ha panszlávot nem: de nem csinálna Koren tanár ur magyart sem. És az ilyen tanárság — ha bármilyen nagy tudományu fejet öszített is meg — az én szívemben nem tud tiszteletet gerjeszteni maga iránt.

És azzal dicsekedni Koren urnak, hogy önekj P e t ő f i, a Sárkányok, Masznyikok és nem tudom más kik tanítványai voltak; hogy ő áhítattal őrzí P e t ő f i ereklyéjét: ezekkel dicsekedni, P e t ő f i

nagy nevét belevonni ebbe a dologba; a Sárkányok, Masznyikok joravalóságát önnönéremül tulajdonítani, se nem való, se nem elérzékenyítő. Petőfi tanárjainak vajmi keveset lehet Petőfivel dicsekedni; Petőfi nagysága mellett — és mihez az ő tanárjai semmi-vel sem járultak — a Koren tanár ur tótságának el kellene törpülnie. De különben is: nagyon naiv. alig érthető Koren tanár urnak az a nagylelkűsége, hogy Petőfi rajzát mennyire becsüli. Hiszen én is örzöm Liszt Ferencznek egy levelét, és nem tépem el azért, mert Liszt Ferencz kazafiságát egy huron pendülőnek tartom a Koren ur hazafiságával; hiszen én is örzöm Deák Ferenczngk névaláírását és nem vettem tűzbe még sem, és, nem vetem oda soha; ha a 67-iki Deák Ferenczet nagyon gyenge politicusnak tartom is. Mi köszönjük meg, hogy Petőfi rajzát becsben tartja Koren ur? És nem Koren urnak lehetne hiusága, hogy Petőfinek egy rajza tulajdonában van — ha még olyan panszlav volna is Koren ur.

Tisztelem az ősz fejet, csak az ősz fej ne kérjen rá, hogy tiszteljem, És tisztelném, meghajlanék Koren ur 50 éves tanársága előtt, ha azt mondta volna most, hogy igaz. nem lelkesültem eddig a magyar nyelvért, a magyar állam eszméért; de meggyőződtem, hpgy nagyot vétettem, elvesztettem életem indító, lelkesítő rugóit a magyar geni-

ustol megszerezni; meggyőződtem, hogy én, ha magyarul érzek. az én tudományommal mennyi jót teszek a hazának; mondom, ha ezeket írja Koren ur és hozzá teszi még, hogy eltévesztett életéért kárpótolja hazáját, gyermekei magyarságával: higgye meg: tisztelettel adóznék ősz fejének; én lennék — ha megengednék — a legelső, a ki jubileumán felköszönténém.

Ennyi az. a mit szükségesnek tartottam elmondani — Koren ur ügyét illetőleg. Apmivel kapcsolatban engedje meg tisztelt szerkesztő ur, hogy Tatay István főgymnáziumi igazgató ur válaszában található azon mondása, melyben a tótságnek a magyarsággal való assimilálódásában a tótnak gondolkozásmódját is assimilálódónak látja. egyetmást megjegyezzek.

Réthy László írja a szarvasi tót legényről. hogy mulatása közben „másfél cigány hegedűje belevonyit az énekszoba” „Hej. huj! s emelgeti feje felett az üres palaczkot, de nem vágja a földhöz, vagy az ott csoszogó gyűrűs zsidó fejéhez, mint cselekednék a turi gyerek, elég bolondul, mert a palaczk nem terem ám az erdőn, miut a gomba, de a botos árulja pénzért.” És igazsága van Réthy urnak A mit elismerve — megint azon hiszemnek adok kifejezést, hogy mégis csak jobb volna, ha az a másfél cigány hegedűje vonításán éneklő tót legényv ugy

T Á R S A G

Az agglegények az utolsó ítélet törvényszéke előtt.

— Saphir egyik humoristicus felolvasásából. —

Az utolsó ítélet nem lesz egyéb. mint 'kritika élet és lét felett post mortem. Ha az idők cortinája legördültével vége lészen a világnak és életnek, akkor azok kik szerepeiket rosszul játszottak fekvé maradnak, de a kik jól és istenesen játszottak, azok kihivatnak sirjaikból s harsány menybéli brávo fog nekik felzendülni. Azoknak pedig, kik szerepeiket elrontották, nehéz pört akasztanak a nyakukba. Ezen pörök azonban a mi pöreinktől lényegesen különbözni fognak; mert az utolsó ítélő bíróság minden pártokat egy napon hallgatván ki s így mindcneket egy napon intézvén el, t. i. a végítélet napján, sem terminusok, sem recursusok, sem revisiók nem fognak előfordulni, és az ügyvédek a végső ítéletnél mit sem kereshetnek magoknak.

Egy napon, midőn alkalmam vala a coquette Themis istenasszony felett, ki mindenkivel kaczerkodik, de ritkán kedvez valakinek a valóságban, elmélkedni, gondolataim, álomban is foglalkoztattak, nehéz álmok leptek meg s csak reggel felé rendezkedtek szabályosabb és logikaiabb képekké. Egy nagy trombita harsonása szétválasztá szobám falát, a résen a végítélet egyik bírása lépett be hozzám s kezemet megfogva így szólt:

„Kelj fel, öltözzél fel s kövess; meg fogod látni, mint ítélek én a holtak felett”.

Hasztalan válaszolám: „Tekintetes bíró ur, hisz csak

az imént jöttem meg a bíróságtól, és cseppet sem vagyok kíváncsi.” Ellenvetéseim mit sem használtak; mennem kellett. Egy perczben készen lettem, „és utat tettünk a levegőn át s csakhamar egy menybéli nagy terembe jutottunk.

„Itt fogok — ugymond a bíró — itélni az elköltözött agglegények lelkei felett.”

Megvallom, e szóknál nem maradtam egészen elfogulatlanul. „Engedjen meg, bíró ur, — mondám — , hany éves korában is lesz az ember tulajdonképen agglegénnyé? Fontos okaim vannak rá, hogy nehogy valamikép en passant engem is elítéljen velök.”

A bíró mosolyogva mondá: valamikor csakugyan volt erre törvény, mint pl. Szászországban, hol a férfiu ötven éves, három hónapos korában, a rajnai tartományokban pedig negyvenöt éves és hat hónapos korában lett agglegénnyé, s mint ilyen az agglegényjogot megvásárolhatta.”

Valamivel könnyebben lélekztem fel s tovább kérdém: „Nos ön bíró ur?”

„Nem,” felelé ez, „bírónak soha sem szabad nősülnie mert nős embernek soha sincs igaza.” Tanulmányozzuk a jogot, de jogunkat soha sem érvényesíthetjük. Hogy azonban tárgyunkhoz térjünk, azt tartom. hogy most, amidőn a férfiak megtanulták a módjat, mint lehet hatvanéves korban ifjunak látszani s húsz évvel megvéülni, harmincz éves korában lehet már az embert agglegénynek tekinteni.”

„Nem” — vágtam szavába nagy sietve. — ez ellen

tenne avval az üres üveggel, mint tesz a turi gyerek. Hiába az az én gusztusom, de a magyar ember gusztusa is.

És elégnék tartom — ez alkalommal — ennek az egy jellemző dolognak az elmondását abbeli meggyőződésemnek ez illusztrációjául, hogy a szarvasi tót még nagyon messze van attól, hogy a magyarral gondolkodásmodban assimilálódjék.

Mert én úgy vagyok meggyőződve, hogy a szarvasi tótban ez ideig, a magyar jellemnek érdeemes sajátágaiból még semmi sincs meg. Mert én úgy vagyok meggyőződve, hogy a szarvasi tót jellemét úgy tünteték föl hogy az a magyar jellemének rovására történjék megtagadása a valónak, s nem ismerése, se a tót, se a magyar jellemnek.

És annélkül, hogy abbeli meggyőződésem erősítését ez alkalommal időszerűnek tartanám: mint magyar ember avval a kéréssel fordulok Szarvas városának előjáróihoz. intelligens elemeihez: igyekezzenek Szarvas váéósát megmagyarosítani,

Mert — hogy így fejezzem ki magam — nincs értelme, hogy Szarvas tót legyen, az maradjon; nincs értelme Szarvas tótságának itt az Alföld legközepén; mert ennek a tótságának nincs célja egyáltalán, mert nemzetiségét a mint már ma sem képes, úgy soha sem lesz képes — tiszta individualitásában — fenntartani; mert nincs célja nyelvi tekintetben sem, mert egy-két század mulva ez az ő nyelvük oda

protestálók, tegye negyvenre, akkor még marad k.s gondolkozásra való időm.

„Jó hát, legyen meg,” mondá a bíró megnyugtatólag. Ezután pedig a terem közepén leült s fekete pálczáját megtekintve kiálta:

„Ti férfiak mind, kik egyedül éltetek, egyedül magatokat szerettétek, egyedül magatokért éltetek és egyedül magatokért haltatok, támadjatok fel most egyedül és számoljatok be arról, kinek okozott élejtök örömet és halálotok bút. Jelenjete meg! Elő! Elő! Elő!”

Csakhamar környöskörül hákogást, köhécselést, tüszögést, lihegést, nyögést, asthmaticus fuladozást lehetett hallani s egymásután tünedezett elő minden fajta agglegény, olyan mindenik, mint egy százéves kalendárinm, megszemélyesített köszvényükkel megannyi barometer, s legtöbbje a galanterin érdemkeresztével a podagrával vala megékesítve. Volt itt mindenféle agglegény. Affectált agglegények, kik tulajdonképen kosár-tulajdonosok voltak, s az agglegényéget csak affectálták, szükségből erénykedve. Kényelmeskedő agglegények, kik csak azért nem nőülnek, mert restek voltak haztűznézőben fáradozni. Tökés agglegények, kik tőkékkel leptek szent frigyre s az esküvőnéi mindjárt megtartották az ezüst és arany lakodalmat is. Ostoba agglegények, kik csupa bányusagból nem tudtak, mint kell a legokosabb ostobaságot, a nőülést elkövetni. Bocsületes agglegények. Ezeknek száma nagyon csekély s ide azok tartoznak, kik tudják, hogy egy derék asszony számára úgy sem válnék belőlök valamirevaló férj. Hizott agglegények, kik csak a saját hajukat szeretik s egyéb semmit. Alkuvó agglegények, kik mint némely vásárlók, minden asszonyra alkudoztak, de egyet sem vet-

jutna, hogy csak annyiban lenné szláv nyelv, amennyiben egy már ugyanis csak dialectusban élő nyelv rohamosan fejlődő tájszólásának tehát a szláv irodalmi nyelvektől messze elágazó s magyar behatása folytán zagyvalék származéknak tartanak.

Szarvas magyarosításának semmi sem áll utjában.

Azért magyarosítani kell; főképp azért, hogy egy század mulva, ha kedve szottyán a szarvasi legénynek, legalább két egész cigány hegedűje vonításának hallatára, ha a teli üveget nem is, de az üreget a sarokba vágja — mint azt a turi gyerek teszi.

Turi Mészáros István.

Csarnok.

Utazás a Saharában.

Évről-évre szaporodik azon bátor férfiak száma, a kik, tudomány-és tapasztalatsomjuktól sarkaltatva, elszánják magukat egy Afrika belsejébe teendő utazásra. Bath, Vogel, Burton, Richardson, Dlaperton, Pwerweg, Livingstone, Stanley s a többi hírneves afrikai utazók nyomdokaiba folyton lépnek új erők. Társulatok és kormányok segélyezik az afrikai expedíciókat, melyek újabb hirt hoznak a polgárosult világnak a „rejtélyes földrésziől” Afrikáról.

A legtöbb expedíció a Saharán veszi útját Afrika bense-

tek el. Zsidó agglegények, kik mindig vártak, míg jobb kamatra adhatják ki magukat s végre is nemes énjöket kamatoztatlanul heverni hagyják. Gyermekek agglegények. Ezek az örökké kiskorúak, kik örökös játékaik miatt nem jutottak a nőüléshez és majd a szerelemmel, majd a pipájokkal, majd hátaslóval, majd régi pénzeikkel, majd pillangógyűjteményeikkel játszottak, ezek az örök gyermekek.

Szóval, mindennemű agglegények gyűltek itt össze. A bíró komor tekintetén félelmes komolyság ömlött el, zordan csendet parancsolt s így szólt az egybegyűlt legényekhez:

„Szerelem és házasság ama két Herculesoszlop, melyen minden üdvök üdvének nagy mennyje nyugoszik. De csak azon szerelem érdemli meg a szerelem szent nevét, mely a házasság mennyországa a hatol, mely, mint a teremtó fuvalom járja át a világot, mely a férget az embert az angyalokhoz lánczolja, mely a szellem- és anyagi világ láthatlan kötelékét szötte.

Az agglegény ellenben az államnak, a társadalomnak, az életnek fölösleges eleme, merő luxusczikk.

Minden egyes ember csak a saját nemzedéke által kapcsolatban korával s ez által az egyetemes emberiséggel. A kötelékek, melyek korábban fűzik hozzá, megszakadnak vagy megoldódnak, mások pedig meglazulnak, a legtöbbje egészen elpusztul. Apa és anya elhalnak, a testvérek elszakadnak, elválnak, a rokonok elhagynak, a barátok szerte szóródnak, előbb langyosak, majd hidegek lesznek; mi köti azontul a magánosat, az elszigeteltet államhoz és kötelességhez. törvényhez és emberiséghez, ha nem az édes kötelék, mely az embert egy neki szenteli női lényhez kapcsolja, kedves gyermekek körében kitágul, majd szomszéd és társ

..jébe. Ma már a Sahara nagyrésze nem „terra incognita“ többé. Tudjuk hogy az a fogalom, mely még most is sok tankönyvben nyer kifejezést, fölötte helytelen. A Sahara korántsem futóhomokkal borított óriási sivatag. Ellenkezőleg a futóhomokkal borított terület csak kisebb részét teszi e roppant sivatagnak melynek bensejében a nagy hegységek, vízdús völgyek és jelentékeny terjedelmű, termékeny vidékek vannak. S ott holsem homok, sem termékeny talaj, azaz oázis nincs: a Saharának ismét más jellege van.

Ezt a jelleget a hammadá adja meg neki. „Hammadá“ alatt a Sahara oly területei értendők, melyek részint durva kavicsos, részint sziklakemény agyag talajjal borítvák. Itt-ott hullámzatos a talaj. Apró kopár halmok és szakadások — jobbadán azon helyet jelölve, hol egykor folyók és patakok voltak — alig hoznak változatosságot a kopárság e kietlen képébe. Minden sivár, kihalt, elhagyatott. Valamint a hammadán úgy a homokterületen alig van jele az állati és növényi életnek.

Az utazás ily területen rendkívüli fáradsalmakkal, nehézségekkel, nélkülözésekkel és veszélyekkel jár. Bizonyosága ennek többek között azon körülmény, hogy az annyira vállalkozó és hódító rómaiak korában csak egyetlen expedíció jutott túl a Seharán Asben oázison. Herodot pedig a libyai sivatag égaljáról ezeket mondja: „Az atarantok (egy afrikai néptörzs) elátkozzák a napot, mely hőségével tönkre teszi az embereket s a földet. A „notus“ (délkeleti szel) kiszáritott mindent, a mi vizet tartalmazott . . . Az ország sivár. Nincs vize, esője, fái, vadállatai.“

E jellemzés ma is illik ezen égaljra. A Sahara nyári forrósága oly rendkívüli, hogy még a legmagasab hőfok elviseléséhez hozzászokott, beduinokra nézve is kinná válik a „hammadán“ s a homokterületeken. Az európaiakra nézve

köré fűződik, elágazik, tekerődő kacsjaival szeretetet és részvételt keresve a községen és városon át az országba, innen a világba fut s a férjüből lesz férj, családfő, polgár, hazafi, cosmopolita. A mi a világot megrázkodtatja, reá ihat a sok mindenféle füzéren át, mert érdekelt fél; a veszély mely a hazát fenyegeti, őt is ijeszti; a helynek, hol él java-baja az övé is; a szomszédja, társa szerencsétlensége őt is éri, őt is megragadja, mert ugyanazon bajoknak áldozata. Hazaszeretet, állami kötelességek teljesítése, igaz polgári érzület, felebaráti szeretet és a tiszta humanitas, a házasság üdvös és tiszta forrásának magasra szökellő sugarai. A ki nincs szerető, odaadó lény által az emberiséghez a polgár nem oly buzgó polgár, nem oly buzgó hazafi, mint a nős. A ki mindenét, mint a csiga, saját drága személyiségében hordozza, a kinek a város lángba borulásánál, a haza veszedelmében az ő nemes testén kívül nincs mit vesztenie, aligha fog tevékeny kézzel a tűz oltásához fogni, mert drága énje megmentésével már minden neki édest és kedvest megtalmozott.

A ki nem tudja, micsoda üdv az egy nőt, kit szüzi szemérem dicsfénye sugároz körül, kinek keblében a tiszta erkölcs vesztaszüze lobog, a magáénak mondhatni; mi üdv az, mindent, mit gondol és érez, mindent, a mi benne és a mije van' mindent, miért törekszik és küzd, szívének leg-halkabb dobbanását, úterének legfirkosabb rezdülését, összes összes örömeit áldozati koszorúként a feleség derült homlokára tűzni, a kinek az üdvéről se j t e l m e nincs, fogja-e az embertársa házassági boldogságát előmozdítani segíteni? fog-e az szent ihletéssel a legfőbb földi boldogság palladiuma előtt a házassági hűségnek tisztelettelenesen meghódolni? A ki nem ösmeri a gyönyört, fiait jamborságra, ártatlan-

pedig a hőség a leggondosabb elővigyázati rendszabályokat teszi szükségessé, nehogy napszurásnak vagy általános kimerülésnek essék áldozatul. Mily lankadtnak, bágyadtnak érezzük magunkat a mi égaljukban uralgó nyári hőség napjaiban, holott nálunk a hőség árnyékban ritkán haladja túl a 35—38 Celsius fokot! Ám a saharában öt hat héten át 55—50 Celsius foknyi hőség uralkodik az árnyékban. A kopár „hammadán“ és forró homokkal borított roppant területeken pedig 54—60 foknyi hőség van, míg a talaj hőmérsége 90—65 C. fok. A hammadán s a futóhomokon nincs árnyék; nincs fa, nincs víz.

S míg napközben forróság kínozza az utazót, addig éjjel főleg a magasabb fekvésű hammadákon hidegtől kell szenvednie az utazónak, fagyot hozó éjek még májusban sem ritkák. E rohamos változás a hőmérségben előbb-utóbb a legedzettebb testet is megtámadja. Bármily fojtó legyen is azonban a forróság szélesend alkalmával, kellő akaraterővel mégis daczolhatni vele. Ha azonban a déli láthatáron feltűnnek a vöröses csillogású félelmes homokfelhők; ha a „Samum“ vagy a „Gehli“ süvöltve nyargal tova a mérhetlen térségeken: akkor elbágyad az utazó egészen izom-és idegrendszerére. A nyákhártya s a gége szárazsága türhellenné válik s a fojtó száraz levegő alvásra ingerel. A gyakoribb vizivás, melyre tapasztalatlan utazó könnyen ragadtatják magukat koránsem csillapítja az égető szomjat.

S egyre zudúlnak a vihar által magával hordott sötétvörös porfelhők. A finom, vörös homok rátapad az izzadságtól csurgók arczra, azon csakhamar kemény réteget képezve, s behatol a szemekbe, a fülekbe, az orrba és szájba. Mind ez kimondhatlanul fokozza a szomj és hőség kínjait. — Rövid idő alatt lábnyi magas homoktorlaszok képződnek a sátrak körül, melyeknek

ságra, emberbaráti szeretetre, tevékeny, fölkészült és használható férfiakká nevelni, fog-e az valamit a nevelés fejlesztésére tenni, fogja-e az más szülék és gyermekeik kölcsönös kötelességeit sérthetlenné tarthatni? A ki nem élvezte és soha sem akarja élvezni a kéjt, leányainak tiszta erkölcsü szemérmes orcáin önnön boldogsága rózsáit felvirulni látni és ártatlan szemük ragyogásában a saját elhalványult ifjukora derült egébe tekinteni, fogja-e az vétőű felróni azt, ha a jámborok vetésébe az érzékiség ördögi magvát hinti el.

A szinlett okok és ürügyek melyekkel valamely agglegény elveit rendszerint szépíteni szokta, mindig yagy az idők sulyára, elszegényedésre stb. vagy a mostani női ifjúság erkölcsi és szellemi romlottságára tolja a hibát. Mindkémentséget érdemes közelebről megvilágítani és semmis voltukat kimutatni,

Ha körütekintünk az agglegények országában, úgy tapasztaljuk, hogy a nem nőtelenek legnagyobb része vagyonos, gond és búttalan emberekből áll, kik csupán édes kényelmességéből élnek a coelibatusban, nehogy az édes feleségi és családi gondok valamiképp terhes tevékenységre kényszerítsék őket. Mily kevés agglegényt találunk a valóban szegények és szükölködők között s általában az alsóbb munkás osztályban! A hatványozott szükség faradhatlan munkásságukat is hatványozza, munkára készíti s fűszerezi házasságuk örömeit. Csak a gazdaságnak, minden önzők eme szüléjének lakaiban találunk azon kéjelmes lajhárookra, kik önösséggel telten mondják: Im már elegendem van a magam számára, nem fogom többé gondjaim terhét szaporítani, nehogy még egy idegen vagy több más idegen terepményért dolgoznom keljen! — Már azon körülmény, hogy Mammonuk

benseje is tele van mindenre lerakódó finom homokréteggel. Ha aztán a vihar megszűnik, a hammaza egészen más képet nyújt. Némely helyeken a homok betöltte a szakadásokat, másutt, hol az előtt homok feküdt, a kopár sziklatalaj jött napfényre.
(Vége köv.)

H I R E K.

(H y m e n) Pintér Lajos gazdatiszt ur a napokban váltott jegyet városunkban Winternitz Mariska kisasszonnyal. Winternicz Arnold jószágigazgató úr kedves leányával. A frigyhez jókívánatainkat fűzzük.

— (A g y m n á s i u m i) évvizsgálat júniushó 20-án fog megtartatni. Ezt megelőzőleg 10 napon át osztályonként szigorlatok tartatnak; utána pedig az érettségi vizsgálat ejtetik meg.

— (A f ü g g e t l e n s é g i - k ö r) által pünköszt másodnapján rendezett tánczvigalom, nagy közönség részvétele mellett igen élénken folyt le, s jelentékeny összeget jövedelmezett a kör pénztárának.

— (A s z a r v a s i) kisdédóvó-egyesület Juniálisára már szétküldettek a meghívók. A juniális f. hó 10 én a mélt grf. Csáky Albinné tulajdonát képező „Anna-ligetben“ fog megtartatni. Belépti-díjak: személyjegy 80 kr; családjegy 1 frt 50 kr. A táncz estve 6 órakor veszi kezdetét. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság esetleges elnapolásráól avagy más helyiségről a t. közönség falragaszok által leendő értesítve. — Reméljük, hogy úgy a helybeli, mint a vidéki közönség minél nagyobb számmal veendő részt ez igen disztesnek ígérkező mulatságon, melynek értékét azon körülmény is neveli, hogy

birtokában az élet élv helyét teljesen üríthetik, hogy érzékiségüket minden pillanatban elbódíthatják, és vásárolt javakban üdülhetnek, eltompítja érzéküket nemesebb kellékek, a házasság kelleke, erkölcsös és szüzies ölelések kelleke, szíves közlések és házias gyönyörök kelleke iránt.

Szükség és szegénység tehát vajmi ritkán alapoka az aggregénységnek. Épen ily ki nem elégitő a másik ellenvetés, a mostani női ifjuság elkorcsosulása, ferde nevelése és tulhajtott fényüzése.

Ezen hibáknak nagy részét én a férfinemre háritom vissza a mennyiben a női erkölcstelenségek és hibák kútforrását korunk ifjainak uralomra került arroganciájában, önösségében, ledérségében és elsilanyulásában, hogy úgy mondjam szellemi férfiatlanságában találok.

Vannak férfiak, kiknek tetszik így szólniok: a női nemnek nincs szüksége egyéb nevelésre és kiképzésre, mint a mi a konyhában és éléskamrában, a mosóteknőknél és varróasztalnál kívántatik. Ilyen nézethez csak értelmi hiányosság vezethet. Durva lelkület, tompa elműség stb. többnyire az okai annak, hogy hiuság, Divatkór és kacérság a szép nem jókora részénél nagyobb becsűsel bír, mint szívjóság jámborság és szerénység. E baj is csak a férfi-ifjuságra háramlik vissza, mely a maga eljárásában, a mint a toilette és varróasztalok felé közelít a mint egy leány kegyeért, kezeért és szíveért versenyez, nagyon is elárulja azt, hogy a felsőbb nőiség becsűl. a csendes erények báját, a szellemi kellemeke varázsát és a házias megvonulás édes előnyeit sem megérteni sem méltányolni nem tudja, de pillanatnyi imádatuk eszményétől meg sem kívánja.

Nevetséges, hóbortos és következetlen valami, ha az

a nyári idényben ez lesz az egyedüli nagyobb szabásu tánczmulatság városunkban.

— (B.-C s a b á n) mint minden évben, ez idén is élénk társaséleti mozgalmak folytak le a pünkösdi ünnepek alatt. Az első napon a férfi-dalkar zászló-szentelési ünnepélye folyt le a városháza disztermében, nagyszámu disztes közönség jelenlétében. Mint tudjuk, a zászlóanyaságot ünnepelt művésznőnk Blaha Lujza asszony, Báró Splényi Ödönné volt szíves elvállalni, ki azonban közbejött akadályok miatt személyesen meg nem jelenhetvén, Szeberényi Istvánné urhölgy által helyettesítettett. A felavatás Launer Károly dalkari elnök beszédével vette kezdetét, mely után a zászló kibontatott. A zászló színe bordó-vörös; arany himzéssel e felirat van rajta: b.-csabai férfi-dalkar. A széles nehéz szalagokon, nagy aranybetűkkel é jelige olvasható:

„Mi a harmat a virágnak,
Fáradt szívnek az a dal,
Ujra éleszt, enyhülést ad
Büvös édes hangival.

Az egyik szalag alján a zászló-anya neve: „Báró Splényiné, Blaha Lujza“ felirással olvasható. Ezután Horváth János tanár ur tartott egy költői emelkedettségu magvas buzdító beszédet a dalkar tagjaihoz. Majd kezdetét vette a szegbeverés, mely alkalommal külön-külön jelszók mondattak. Kiemeljük itt a Melezer Kálmán urét, ki ezt mondá:

„Illatát a virág himporos kelyhében,
Gyermekeit az anya őrzi lágy ölében.
Kincseit a tőzsér gyűjti vasládába,
Szellemét a nemzet nemzeti dalába.“

A szegbeverés után a dalárda néhány szép dal eléneklésével fejezte be az ünnepélyt, melyet estve a „Fiumé“

ifju mint egy fűzött babu köszönt be Lalagéjánál, felbodorítva és kikelve, izetlen hízlegésekkel bolondítja, testi szépségét mint egyetlen bálványát bámulja, aljasságokkal és szajhóskodással mulatattja, hajlamát ajándékokkal, sétakocsizásokkal bonbonokkal stb. elnyerni törekszik, azután meg óhajtja, hogy mindenről lemondva csupan az ő kifejtett énjeért, melyet addig szemügyre sem vett, éljen haljon.

Ime miből áll az a segédhadtest, mellyel ifjaink egy női szív megostromlására marchiroznak?

Angol frakk — arany óralanc — fehér szalmakalap — kifent bajusz és pofaszakál — serenade — bál — cavalcade — walzer — vatermörder — merev cravatte — stb. Ki veheti ezután rossz néven a leányoknak, ha a maguk részéről ép ily jelentős segédhadtestet rukkoltatnak ki, mint pl. echt shawlok, — hosszú derék — skót köpeny — ean de — Cologne — epedő fürtök — lorgnetteok — csoportozás — redőzés — écosaik — stb.

Ifjaink nagy részének mindinkább elhatalmasodó finomsága és g e n i a l i t á s a, vagyis: nem s pongyolasága és tolakodása első alapoka a női méltóság pusztulásának. Ez a kóros, minden erkölcsi érzéket irtó és megmételvező nyersesség és meg nem becsűlése a szép nemnek, mely mai napság a sok nyalka barázda bilegető és divatpostillionnal tónussá lett, még növelni fogja e bajt s minden érzéket a szende nőiség iránt meg fog semmisíteni. A ki megszokta hogy a nővel illetlenül bánjon, erkölcstelenséggel és nyersséggel van tele, a hol meg épen tónussá lett a külső tiszteleti jeleket is mellőzni, ott a romlottság tetőpontjára hágott.

(Vége köv.)

szálló éttermében nagyszabású bankett követett — Pütköszt másodnapján a b.-csabai gazdasági-egylet lóversenye tartatott. Első futam volt a megyei parasztgazdák saját nevelésű lovaié. Öt ló közül a nyertes Zsiros Mihály csabai törvénybíró sárga ménje lett. Második futam mezei gazdák versenye bárki által nevelt lóval. A nyertes Erdődy Mihály kigyósi gazda pejlova lett. Harmadik futam az urlovaroké volt, melyen a Rinler Lajos ur által lovagolt Molnár György sárga lova lett a győztes öt közül. Negyedik futam a mezei gazdák első és második futamánál nyertes lovak között. Négy ló közül Csatlós Pál kigyósi gazda feketéje lett a győztes; másodikul a Wертán József gyomai csendbíztos ur által lovagolt fehér érkezett be. A hölgyek díját, utolsó futam, Novák ur nyerte el saját lován.

— (M e g h i v á s.) A b. csabai első vadásztársulat f. hó 18-án d. n. 3 órakor B. Csabán, galambdíjlövészetet rendez, melyben részt venni az e sportot kedvelő közönség felhivatik. Kelt B.-Csabán 1882. év június hó 1-én: Sztraka György társulati elnök.

— (L ö v é s z e t i) program: I. Egyleti díj: (értékes emléktárgy) 20-26 méterről 6 galamb. 3 galamb hibázása kimaraszt. Tét: 5 frt. második legjobban lövő tételét menti. II. Tétverseny: 5 üveg gömbre, távolság 15 méter, tét: 2 frt, második legjobb: kettős tételt nyer. III. Tétverseny kettős galambon: 1 frt tétel. Kivánatra ezeken felül más versenyek is rendezhetők. — Részt vehetnek e versenyben, kik f. hó 13-ig Sztraka György rendezőnél, tétjeik előleges beküldése mellett jelentkeznek. A galambok és gömbök ára a lövészek által egyenlő arányban fedeztetik.

— (R a b l ó t á m a d á s) Mult hó 30-án éjfél után 1 órakor Dabovszky Mihály vándorló legényt a kákai pusztán négy suhancz megtámadta, s erős dulakodás után 32 frtnyi pénztől és ezüst órájától megfosztotta. A tettesek mindeddig ismeretlenek.

— (A k u n s z e n m á r t o n i) népünnep melyen városunkból is többen vettek részt, pütköszt első és másod napján a legjobb a sák ranc. Különösen nagy multságot szerzett a j...lövő...opp...t...zamu...közönségnek, a szamar-ügetés papucs verseny, a zsákba kötött emberek versenye s a lepény evés verseny. Ez utóbbiban hat férfi vett részt. mindannyi hátrakötött kézzel. Egy óriási lepény akként volt kifeszítve, hogy mindenik versenyző kényelmesen hozzáférhetett. A lepény-közepére 2 ezüst tallér volt helyezve, mely azé lett, ki leghamarább ette át magát odáig. Minehnesetre originális sport, melyet irigyelhet tőlünk Anglia. A népünnepélyt fényes táncvizigalom fejezte be a vidék intelligentiájának részvétele mellett.

Nyilttér.

Nyilatkozat.

Alulírott ezennel kinyilatkoztatjuk, hogy Jancsovics Emil gyulai ügyvéd ur megbízásából Dr. Báltaszéki Lajos csabai ügyvéd urat egy, a békésmegyei közigazgatási bizottságnak 485/882 sz. a. kelt határozata ellen általa szerkesztett felebbezésben foglalt, s Jancsovics Pál alispán ur és Jancsovics Emil ügyvéd ur ellen irányult becsületbe vágó sértő gyanúsításokért lovagias elégtételre szólítván fel, Dr. Báltaszék Lajos

ügyvéd ur ugy azon felebbezés sértő részének általa tett szerkesztését, mint a lovagias elégtelét megtagadta.

Kelt Gyulán, 1882. május 30-án.

Oláh György s. k.
ügyvéd

Dörner Ferencz s. k.
főhadnagy.

Ezen nyilatkozat kapcsán én, ki a madarat nemcsak tolláról, de szaváról is megismerem s a 485/882 sz. határozat ellen beadott signálafülsz. felebbezésben a Dr. Báltaszéki Lajos stylusára határozottan ráismertem, Dr. Báltaszék Lajos csabai ügyvédet és lapszerkesztőt, mivel ő mások szeplőtelen becsületébe gázolni elég vakmerő volt ugyan, mert hát, „wie der Schelm ist, so denkt er“; de szennyes művének szerzőségét nyiltan elvállalni, s az abban foglalt sértésért lovagias elégtelét adni erkölcsi és fizikai bátorsággal nem bírt, sőt a sértést tartalmazó felebbezés visszavonására is, midőn ez módjában állott, csak oly feltétel alatt vállalkozott, ha ez által a további elégtétel kötelezettsége alul ép bőrrrel menekülhetett volna, holott egy szikrányi lovagias érzéssel keblében annak feltétlen visszavétele erkölcsi kötelessége lett volna, — hitvány, gyáva, pimasznak nyilvánítom.

Kelt Gyulán, 1882, majus 30-án.

Jancsovics Emil s. k.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: **Sipos Soma**

3 — 3

Hirdetés.

Özv. Thuri Jánosné tulajdonát képező a szarvasi 1497 sz. tjkbe felvett, belső piactéren lévő üres telek fele része szabad kézből **eladó.**

A feltételek megtudhatók Fürich Dénes ügyvédnél Szarvason.

Ház eladási hidetmény.

Az özvegy Izsák Gergelyné urnő tulajdonát képező **öt szobával, konyha, kamara és pinczével** valamint különálló tágas **istálló, szin és magtárral** ellátott **lakóház** a város közepén szabad kézből eladó.

A feltételek I Z S Á K B É L A ügyvédjelölt urnál tudhatók meg.

Portlandi cement, valamint
HYDRAULICUS MÉSZ s a legjobb minőségű

F a - s z é n,

készletben kapható alólirottak PIACZTÉRI RAKTÁRÁBAN Szarvason. Az árak legjutányosabban számíttatnak.

Gaal Soma,

Hirdetmény.

Szarvas város kiváltakozott közönsége részéről közölni szeretnénk, hogy a városi tanács által a városi piac helynévezési jog 3 évre f. 1882 június 5-től nyilvános ár eljárástól f. évi június 5-én haszonbérbe fog kiadni; minthogy azonban zárt ajánlatok is elfogadtnak, a bérleni szándékozók felhivatnak, hogy nyíltan ajánlataikat, különösen a használat, külön a helynévezési bérlet vonatkozásában legelőször f. 1882 évi június 5-ig a „reg. közbirtokosság pénztárához Szarvason” címezve, ahol a feltevések is megkínálják — bejuttatni sziveskedjenek.

Szarvas 1882 évi májushó 8-án.

Salacz Ferencz

3 — 3 reg. közb. elnök.

Haszonbéri hirdetés.

Gróf Károlyi Sándó. ö. Melsga

uradalmához tartozó

Terehalmi-pusztá

Szenteshez 1³/₄ óra, Szarvashoz 1 óra

300 holdtól egészen 600 holdig

terjedő részletekben

f. 1882 évi október 1-től több évekre

HASZONBÉRBE ADANDÓ.

Bővebb értesítéssel **Eördögh Aurél** gazdasági tiszt Kis-Királyságon szolgáland.

2 — 3

Gyógyítása

a mellgyengeségnek, köhögés, fulladás, vércöhhögés, álmatlanság, étvágyhiány, tüdő és gyomor-bajoknak.

az egyedül valódi

12 — 12

HOFF JÁNOS-féle

maláta tápszert gyártmányainak használata által, mint HOFF JÁNOS-féle maláta-kivonat egészségi sör, a HOFF JÁNOS-féle koncentrált maláta-kivonat, a HOFF JÁNOS-féle maláta egészségi chokoládé és a HOFF JÁNOS-féle mellmaláta cukorkák.

A csaknem minden európai állam, csász. kir. udvari szállítója **HOFF JÁNOS**

porosz kir. kereskedelmi tanácsos, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, a főbb porosz és német rendek lovagjának. A Hoff János-féle malátakivonat feltalálója s egyedüli készítőjének.

Bécs, Gyárhelyiség Grabenhof. 2 sz. Iroda és Gyári raktár Graben, Braunerstrasse 8. sz.

Reménytelenül szenvedtem öt éven át a leghevesebb gyomori hurutban. A legbensőbb hálámat fejezem önnek ki annak meggyógyításáért melyet csakis az ön Hoff János-féle malátakivonat egészség-sörének használata által értem el, s ez által ma már ismét egészségemet visszanyertem. — A hasonló bajban szenvedők előnyére kérem ezen soraim nyilvántételére. Mély tisztelettel

Szegvár, 1881. nov. 6

STABL FERENCZ
földbirtokos.

(Kivonatban.) Az ön HOFF-féle malátakivonati-egészségi söre már egyszer megmentette életemet és annak jótékony élvezete egészségemnek még most is nélkülözhetlen.

Maradtam mély tisztelettel Baros Miklós Fr. Pozsonyban Duna-utca 450. sz. június 25. 1879.

Szarvason kapható Nyácsik Soma urnál, Mezőtúron Schreiber Sámsonnál.

Dreher Antal-féle

kiviteli palaczkcserekek

egyedül kaphatók és megrendelhetők csakis

Dietrich és Gottschlignél Budapesten, vagy

Dreher Antalnál, Kőbányán.

A nyáron át naponta háromszor friss töltése a palaczkok töltése céljára eltett, legkitünőbb kivitel palaczkcserekeknek.

Ismételadókat legnagyobb előnyökben és engedélyekben részesítjük

Szives tudomásra.

A t. cz. közönséget, mely csak Dreher-féle kiviteli sört fogyaszt, arra figyelmeztetjük, hogy csak azon palaczkcserekek hamisítatlanok és eredetiek, melyeknek vignettáin a **Dietrich és Gottschlig** világosan észrevehető.

AZ „ÁRPÁD” IRODALMI

ÉS NYOMDAI INTÉZET

S Z A R V A S O N,

ajánlkozik mindenre ü gyom dai munka gyors é liszes kiállítására

Községi és gyám rovatos iver,

HIVAT^LOS NYOMTÁTVÁNYOK,

minden alakban,

ügyvédi- és kereskedelmi nyomtatványok

FALRAGASZOK, KÖRLEVELEK,

levélfejek és levélboritékok, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutányosb áron álli a nak i.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.

A z Á r p á d i n t é z e t ügyvezetősége

Szarvason.